

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Bäckhalladalen i Simrishamns kommun

(2 bilagor)

Uppgifter om naturreservatet

Namn Bäckhalladalen

Kommun Simrishamn

Socken Gladsax

Gränser Området begränsas av innerkanten av svart, streckad linje på bifogade karta, Karta 1

Fastigheter Gladsax 8:7 och 133:7. Del av Gladsax 34:85 och 34:97.
Gladsax 126:1, 34:24, 34:27, 34:29 och 34:98

Läge ca 2 800m NO Gladsax kyrka

Kartblad Topografisk karta: 2E SV
Registerkarta: 2E2b Baskemölla (024 21)

Mittkoordinater X 6161745 / Y 1406524

Naturgeografisk Region 7, Skånes sediment- och horstområden

Areal 140,3 ha varav ca 139,0 ha landområde

Förvaltare Länsstyrelsen i Skåne län

2002-12-19

511-1954-98

1291-205

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som anges med kraftig svart punktstreckad linje på bifogade karta (bilaga 1), som naturreservat.

För att trygga syftet med naturreservatet skall de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

När naturreservatet vinner laga kraft upphävs förordnande av naturreservat för Bäckhalladalen som beslutades av Länsstyrelsen i Kristianstads län den 7 december 1992 (Dnr. 231-1268-92, 1181-205).

Syftet med reservatet är att:

långsiktigt bevara ett område av betydelse för allmänhetens friluftsliv med unika geologiska formationer av stort värde för vetenskaplig forskning och som innehåller goda livsmiljöer för rödlistade växter och djur, framför allt hasselmus, klockgroda, större vattensalamander, strandpadda, grönfläckig padda och lövgroda. Syftet med reservatet är också att bidra till att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för de habitat och arter som förekommer i den del av naturreservatet som berörs av område som av regeringen har föreslagits som pSCI-område (SE0420130, Bäckhalladalen) i enlighet med rådets direktiv 92/43EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet).

Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. inplantera fisk eller kräftor eller utfodra fåglar vid småvattnen,

2. vidta åtgärd som kan leda till att vattentillgången minskar eller vattenkvaliteten försämras i småvatten inom reservatet,
3. vidta gallrings-, röjnings- eller annan åtgärd som kan inverka negativt på områdets population av hasselmus och lövgroda samt i övrigt att avverka eller plantera träd och buskar utöver vad som anges i fastställd skötselplan,
4. uppföra byggnad eller annan anläggning,
5. dra fram mark- eller luftledning,ar,
6. bedriva täkt,
7. vidta åtgärder som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär såsom att spränga, dika, utfylla, tippa, dumpa, markbearbeta, eller på annat sätt förstöra eller skada fast naturföremål, ytbildning eller småvatten,
8. anordna upplag, vägar och stigar,
9. uppföra hägnader utöver erforderliga stängsel för betesdrift,
10. ändra sammansättningen av växt- och djurarter genom införande av för området främmande arter,
11. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller tillföra växtnäringsämnen, kalk eller andra gödsel- eller jordförbättringsmedel,
12. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning med undantag för gränsmarkeringar och reservatsskyltar.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med reservatet, förpliktas ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana anordningar och åtgärder inom reservatet som:

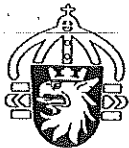

1. utmärkning av och upplysning om reservatet,
2. utförande och underhåll av anordningar för allmänhetens tillgänglighet, anläggning och skötsel av småvatten, skogs- och betesmark enligt fastställd skötselplan,
3. uppföljning av områdets skötsel och miljöövervakning.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar, är det förbjudet att:

1. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning,
2. gräva eller på annat sätt skada fast naturföremål eller ytbildning eller göra åverkan på hägnader eller andra anordningar,
3. fänga eller samla in insekter eller andra djur eller på annat sätt störa djurlivet,
4. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
5. på ett störande sätt använda radio, bandspelare, musikinstrument eller motsvarande,
6. framföra motordrivet fordon annat än på för ändamålet upplåtna vägar,
7. tälta, ställa upp husvagn, campingbil eller motsvarande,
8. rida eller köra med häst,
9. göra upp eld annat än på för ändamålet anvisade platser,
10. medföra ej kopplad hund eller annat lösgående husdjur,
11. anordna tävling eller bedriva verksamhet som kan inverka störande på naturmiljön

Föreskrifterna under A och C utgör ej hinder för åtgärder i samband med områdets skötsel, tillsyn av betesdjur samt övriga tillsyns- eller räddningsuppdrag. Bestämmelserna utgör ej hinder för reparations- och underhållsåtgärder på befintliga el- och telekommunikationsanläggningar inom reservatet. Föreskrifterna skall ej utgöra hinder för att efter tillstånd från länsstyrelsen genomföra utplantering av klockgroda, grönfläckig padda och strandpadda, anläggning, fördjupning eller underhåll av småvatten för groddjur, bekämpning av fisk, kräftor, sykomorlöss och jättebjörnlösa eller för andra åtgärder som föreskrivs i av länsstyrelsen fastställd skötselplan.

Föreskrifterna utgör ej hinder för underhåll av befintliga vägar eller för anläggande av väg på fastigheten Gladsax 34:24 i enlighet med utredningsplan 1989-10-10, reviderad 1990-06-11.

Länsstyrelsen erinrar om att det enligt 7 kap. 7 § miljöbalken kan meddelas dispens från föreskrifterna om det finns särskilda skäl.

Beskrivning av området

Geologi

Reservatet är beläget ca 65 meter över havet i ett unikt område som är av stor betydelse för kunskapen om landets geologi. Berggrunden består av underkambrisk sandsten som hör de äldsta sedimentära bergarterna som förekommer i landet med en ålder av ca 520 - 535 miljoner år. Bergarten bildades genom att kiselsyra fälldes ut ur en lösning när den trängde in mellan kvartssandkorn som avsatts i havet och cementerade sanden till en hård kvartsitisk sandsten. Berggrunden är sällan fossilbärande men innehåller spår av grävande organismer. På flera ställen inom reservatet finns stora och välbevarade böljeslagsmärken som sannolikt bildats i ett hav som var så grunt att vågrörelser i vattnet nådde botten, dvs djupet var som högst något tiotal meter. På flera ställen i reservatet finns stora, nästan cirkelrunda "gropar" (trattsänkor) som kan tolkas som en typ av instörtningssstruktur.

Området kring Bäckhalladalen är av stor betydelse för tolkningen av olika isrörelseriktningar. På höllarna i trakten finns isräfflor och parabelriss som vittnar om minst fyra olika isrörelseriktningar. Vidare förkommer väl utbildade spår av ett klimat i periglacial miljö, t ex vindslipade stenar.

Jordtäcket mycket tunt och i stora delar av området går berghällarna i dagen. På mindre partier finns fläckar med morän.

Behovet av geologisk kartläggning och dokumentation av området är stort.

Markhistoria

Bäckhalladalen med omgivningar är beläget i ett öppet och kuperat höllmarkslandskap där bergrunden ofta går i dagen. Jordtäcket är tunt och endast mindre ytor har kunnat utnyttjas som fodermark. Äldre kartor över området är mycket slitna och svårtolkade. Området är gammal utmark som hörde till Gladsax by. Enligt kartakt K32-5:1 år 1699 – 1701 upprättad av Olof Näringh bestod byn av 25 hemmansnummer och 10 gatehus. Byn hade tre åker- och ängsvågar (Norre-, Västre-, och Östre Wång) som låg i tresäde. Vidare fanns åker och äng i en hästhage och i en ängvång. Därutöver fanns fem sand- eller utvågar. Utmarken till Gladsax (som även Baskemölla, Örnaberga och flera enstaka hemman hade del i) utgjordes av Gladsaxe hallar i öster vilken sträckte sig ända ut till havet vid Vårhallen. Byn hade även del i en mindre utmark (Stenabiära fälad) som låg nordost om byn vid Örnaberga ägor. Gladsax hallar var ett öppet markområde som bestod av backig och stenig mark med många berghallar. En del täcktes med ljung och här och var fanns gräsdalar mellan berghällarna och backarna. En del av fäladen beskrivs vara förflugen av flygsand. Baskemölla och Långaröd hade gemensam klövgång med Gladsax inom Gladsax hallar. Borgarna i Simrishamn bevisades också av ålder ha njutet mulbete på Gladsax hallar mot en viss betalning till kungsgården i Gladsax. Stadsbornas möjligheter till bete på fäladen måste ha varit av stor betydelse då det i beskrivningen anges att de inte kunde undvara densamma utan "största Ruin och skada". Skogsförekomsten i Gladsax var mycket begränsad. Byn hade andel i en torvmosse för sin eldebrand. I övrigt fick eldebrand och täpperis till hägnader köpas på orter ca 2 mil från byn. Byggnadstimmer fick man köpa på hela 4 – 5 mils avstånd. Stubbadammen och Beckhalladammen var två uppdämda vatten på utmarken som båda hade tillhört kungsgården i Gladsax. I kartbeskrivningen beskrivs båda dammarna som utskurna och öde. Enligt en revning av Gladsax kungsgårds ägor 1682 hade

gården nio dammar som var besatta med fisk (karuser). I samma källa anges kungsgården sakna kvarn vilket tyder på att de uppdämda dammarna ej nyttjades för skvaltkvarnar utan som fiskdammar.

Storskifte genomfördes under åren 1790 - 1811. Enligt handlingarna till storskifteskartan utnyttjades delar av området för ängsbruk och det fanns mindre lyckor, t ex "Truls Anders lycka" och "Tobbisborgslyckan" i den östra delen av trakten. Hällmarker "hallar" med mellanliggande ljunghedar var vanliga vid den här tiden. Enskifte genomfördes i trakten mellan 1808 - 1881. Laga skifte verkställdes under ett antal år under den senare halvan av 1800-talet. Stengårderna i trakten är säregna genom att är rangliga och består av nästan fyrkantiga, underkambriska sandstenar.

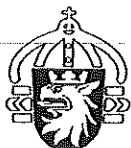
Ängsbruket upphörde troligen under slutet av 1800-talet och marken har därefter delvis hävdats genom bete eller planterats med skog. Fastigheten Gladsax 126:1 förvärvades av Fortifikationsverket 1961 för militära ändamål och övergick i Naturvårdsverkets ägo 2002. Gladsax 34:24, 34:27, 34:29 och 34:98 förvärvades av Simrishamns kommun 1997 med stöd från Naturvårdsverket för naturvårdsändamål. Områdena har inte hävdats under de senaste 40 åren. Övrig mark som ägs av Naturvårdsverket hävdas genom bete medan mark som ägs av Simrishamns kommun dels utgörs av betesmark och dels utgörs av planterade skogsområden som utnyttjas som ströv- och rekreationsområde av allmänheten.

Flora och fauna

Floran och faunan i området är ej dokumenterad med undantag av de rödlistade arterna hasselmus och lövgroda.

Den naturliga vegetationen är omväxlande och uppvisar stor variation från exempelvis rikkärr och kalkfuktängar, täta löv- och ädellövdungar med fullskiktad brynvegetation, torra hedar, till pionjärvegetation på berghällar. Områdets biologiska naturvärden består främst i att vegetationen till stor del saknar tydliga spår av gödselmedel samt innehåller ett rikt och varierat inslag av träd och buskar som har tillåtits utgöra en naturlig del i landskapet och utnyttjandet av fastigheterna vilket har gett upphov till en ovanligt stor biologisk mångfald.

Naturreseptatet domineras av hällmarker där vegetation har lyckats etablera sig främst i fuktiga dalgångar och i svackor. En bäck rinner genom

bäckhalladalsravinen i väst-östlig riktning genom den centrala delen av området. Utmed bäcken växer en medelålders blandlövs-kog med inslag av bland annat ask, ek, fågelbär, skogsalm, al och björk. I den västra delen finns medelålders barrdungar med tall, gran och bergtall med inslag av björk och rönn. I övrigt har björk etablerat sig och bildar mindre bestånd och dungar i partier med tjockare jordtäck. I björkdungarna finns betydande inslag av bland annat hassel, vildkaprifol, björnbär, slån, rosor mfl arter. I fuktigare partier har även al, skogsalm och ask vandrat in. Under skydd av björkdungarna har ek och bok planterats in på torrare partier med relativt gott resultat.

De nordvästra och sydöstra delarna av naturreservatet domineras av betad fäladsmark medan de östra och nordöstra delarna består av kuperade sandstenshällmarker med obefintligt eller mycket magert vegetationstäck. Mycket små partier av fäladsmarken har tidigare nyttjats som åker eller för barrskogsbruk. I området finns spridda buskage med inslag av bland annat björnbär, hagtorn, rosor, en och slån blandat med lövuppslag. Bland buskagen finns löv och ädellövdungar med inslag av björk, ek, fågelbär, rönn, skogslönn, skogsalm. Brynvegetationen är ofta fullskiktad. Mellan dungarna finns förutom kal hällmark även betydande inslag av ljunghed. Gräsheds-, torrängs- och ljunghedsvegetation dominerar fältskiktet. I sänkor och sprickor finns inslag av rikkärr, extremrikkärr och kalkfuktängar som innehåller en rik orkidéflora. Arter som har rapporterats från naturreservatet under 1900-talet är bland annat vittåtel (hotkategori VU, sårbar), glansbräken (hotkategori EN, starkt hotad), vårkällört (hotkategori VU, sårbar), granspira (hotkategori NT, missgynnad), ekorrsvingel (hotkategori EN, starkt hotad), huvudtåg (hotkategori VU, sårbar), krutbrännare, göknycklar, majnycklar (hotkategori NT, missgynnad), jungfru marie nycklar, ängsnycklar, majviva, tätört, slättergubbe, stagg, vildlin, klasefibbla, tagelstarr, backsippa, solvända och brudbröd. En del av arterna finns sannolikt inte längre kvar i området.

Naturreservatet hyser större delen av den skånska populationen av hasselmus (hotkategori NT, missgynnad) och finns huvudsakligen i de buskrika markerna i reservatets centrala och östra del. Arten, som fanns i enstaka exemplar i området i början av 1990-talet, har gynnats av igenväxningen och är nu under expansion i området och påträffas främst i buskage av björnbär, slån och ärttörne. Lövgroda (hotkategori NT, missgynnad) förekommer i stort antal och reproducerar sig flera småvatten i reservatet. Arten utnyttjar de träd- och buskrika markerna, främst

björnbärsbuskage, som sommaruppehålls- och övervintringsplats. Strandpadda (hotkategori EN, starkt hotad) har bland annat utnyttjat "stora stenbrotsdammen" för reproduktion före 1998 men har utrotats på grund av inplantering av fisk. Grönfläckig padda (hotkategori CR, akut hotad) och klockgroda (hotkategori EN, starkt hotad) har planterats ut i naturreservatet inom ramen för Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för utrotningshotade groddjur. Vidare förekommer större vattensalamander (hotkategori NT, missgynnad) i naturreservatet.

Andra djur som förekommer i området är bland annat liten vattensalamander. I häckfågelfaunan förekommer exempelvis trädlärka, fältpiplärka, gräshoppsångare och rosenfink. Höksångare har observerats på intilliggande fastigheter. Glada och ormvråk ses ofta i området. I övrigt rör sig rådjur, älg, hare, kanin och räv ofta i området. Uppgifter om fynd av insekter, lavar, svamp och mossor saknas och behovet av inventeringar och dokumentation är stort. Kovetenätfjäril (hotkategori NT, missgynnad) observerades i naturreservatet 1998.

Förekommade livsmiljötyper i enlighet med bilaga 1 i Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet).

4030 Torra hedar (alla typer),
5130 Enbuskmarker på hedar eller kalkgräsmarker,
6230 *Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat
6410 Fuktängar med blåtåtel eller starr
7230 Rikkärr
9110 Bokskog av fryletyp
91E0 *Alluviala skogar som tidvis är översvämmade
*= prioriterad livsmiljötyp

Förekommade arter i enlighet med bilaga 2 i Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet).

Klockgroda, större vattensalamander

Förekommade arter i enlighet med bilaga 4 i Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet).

Hasselmus, lövgroda, strandpadda, grönfläckig padda,

Förekommande arter i enlighet med bilaga 5 i Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet).
Slåttergubbe

Tillgänglighet

Området är tillgängligt från söder via väg från Gröstorp som leder till en större angöringsplats centralt i naturreservatet. Vidare finns tillfartsväg från öster till angöringsplats vid "stora stenbrottet". Stigar och motionsspår med belysning finns i reservatets centrala delar.

Ärendets beredning

Naturreservatet Bäckhalladalen bildades genom länsstyrelsens beslut den 7 december 1992. Säkerställandet omfattade då mark som ägdes av staten och Simrishamns kommun och syftet var att gå vidare med säkerställandearbetet i etapper efterhand som mark förvärvades eller blev tillgänglig på annat sätt.

Stora delar av området är föreslaget som naturreservat i länets naturvårdsplan från 1975 och har högt naturvärde i länets natur- och kulturmiljövårdsprogram från 1996. Fortifikationsverket har i en skrivelse i januari 1998 inget att invända mot att fastigheten Gladsax 126:1 avsätts som naturreservat under förutsättning av att marken hävdas genom bete och att föreskrifterna för området inte utgör hinder för verksamhet eller anläggning för Totalförsvaret. Fastigheterna Gladsax 34:24, 34:27, 34:29 och 34:98 i den sydöstra delen av området förvärvades under 1997 av Simrishamns kommun med ekonomiskt bidrag från Naturvårdsverket för naturvårdsändamål. Som villkor för Naturvårdsverkets bidrag gäller att den inköpta marken avsätts som naturreservat och tillfogas en skötselplan som Naturvårdsverket kan godkänna.

Länsstyrelsen har remitterat förslag till bildande av naturreservatet Bäckhalladalen med tillhörande skötselplan 2002. Förslaget inkluderade dels det befintliga naturreservatet, dels den vid den aktuella tidpunkten av Fortifikationsverket ägda fastigheten Gladsax 126:1 och dels intilliggande fastigheter som med ekonomiskt stöd från Naturvårdsverket förvärvats av Simrishamns kommun för naturvårdsändamål. Den 1 oktober 2002 överfördes fastigheten Gladsax 126:1 till Naturvårdsverket.

Yttrande har lämnats av Simrishamns kommun, Generalläkaren, Naturvårdsverket, Peter Nilsson, Skanova Network AB, SGU, Österlens Kraft AB, länsstyrelsens kulturmiljöfunktion och Vägverket. Med undantag av Peter Nilsson har ingen av remissinstanserna framfört erinran mot att naturreservatet bildas. Peter Nilsson, som äger fastigheten Gladsax 13:42 som igår i det befintliga naturreservatet, motsätter sig att hans fastighet ska ingå i det nya naturreservatet. Länsstyrelsen har beaktat inkomna yttranden.

Skäl för beslut

Området är av stor **geologisk betydelse** genom förekomsten av böljeslagsmärken och trattsänkor i underkambrisk sandsten. Vidare är det ett nyckelområde för tolkning av olika isrörelseriktningar och studier av fenomen utbildade i periglacial miljö. Marken är av **växtekologisk betydelse** främst genom att det utgörs av en buskrik utmark med få spår av kvävegödselmedel. Det är **zoologiskt intressant** som biotop för flera rödlistade arter, främst groddjur och hasselmus. Floran är hävdberoende och faunan är särskilt känslig för röjningsåtgärder, näringspåverkan och dikning. Området är i behov av aktiva skötselåtgärder och måste skyddas från markavvattning och alltför kraftiga röjningsåtgärder. Området är av stor betydelse för **vetenskaplig forskning** och för allmänhetens **friluftsliv**. Naturreservatet är värdefullt för **barn och ungdomar som utflyktsmål** och för **undervisningsändamål** i samband med verksamheten i traktens daghem och skolor. Det är därför motiverat att förklara området som naturreservat.

Större delen av betesmarkerna inom naturreservatet har värdeklass 1 eller 3 i länets **inventering av ängs- och hagmarker** från 1993. Naturreservatet utgör viktigt område som berörs av **Naturvårdsverkets fastställda åtgärdsprogram för klockgroda, lövgroda och grönfläckig padda**. Bäckhalladalen med omgivningar utgör ett **område av riksintresse för naturvård** (Naturvårdsverkets beslut den 7 februari 2000, Miljöbalken 3 kap. 6§). En stor del av reservatet är av regeringen den 30 januari 1997 föreslaget som pSCI-område (SE0420130, Bäckhalladalen) i enlighet med **rådets direktiv 92/43/EEG** om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet).

Med ovan redovisade skäl bör det beskrivna området ges ett skydd som naturreservat enligt miljöbalken.

Konsekvensutredning

Fastigheten Gladsax 126:1 har tidigare varit avlyst för allmänheten på grund av militär verksamhet. Bildande av naturreservatet medför att allmänheten får tillträde till det tidigare avlysta området.

Syftet med reservatet ska vara att långsiktigt bevara ett område av betydelse för allmänhetens friluftsliv med unika geologiska formationer av stort värde för vetenskaplig forskning och som innehåller goda livsmiljöer för rödlistade växter och djur, framför allt hasselmus och lövgroda. Föreskrifterna har utformats så att de skall motverka störningar på områdets natur och att de möjliggör för många besökare att vistas i området under trivsamma former. Länsstyrelsen gör den bedömningen att bildandet av naturreservatet Bäckhalladalen inte innebär någon betydande inskränkning av allmänhetens möjligheter att utnyttja området enligt allemansrätten.

Förslaget utgör ej hinder för anläggande av väg på fastigheten Gladsax 34:24 i enlighet med utredningsplan 1989-10-10, reviderad 1990-06-11.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser och strider inte mot gällande översiktsplan.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. skall en skötselplan ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat. Skötselplan fastställs av länsstyrelsen i särskilt beslut denna dag.

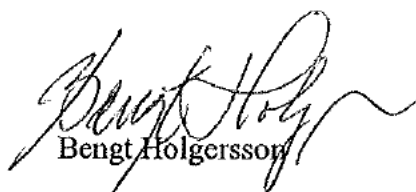
Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet och skall fortlöpande samråda med markägare, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljödepartementet, se bilaga.

I den slutliga handläggningen av ärendet deltog landshövding Bengt Holgersson, beslutande, Elisabeth Hellmo, miljöenheten, Åsa Björn, planfunktionen, Christina Cinthio, rättsfunktionen, Eva Persson, kulturmiljöfunktionen och Christer Persson, miljöenheten, föredragande.

Bengt Holgersson

Christer Persson

Bilagor

1. Karta med reservatets avgränsning
2. Hur man överklagar

